

Четвертою особливістю є регламентованість та систематизованість цього напрямку українськими, європейськими та світовими організаціями з контролю та інноваційного економічного зростання.

П'ятою особливістю є можливість вирішити екологічну проблему регіону за рахунок залучення грантових коштів, оскільки такі проекти зараз в тренді.

Список літератури

1. Зелена економіка та ідеальний баланс : веб-сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/speeches/зелена-економіка-та-ідеальний-баланс> (дата звернення 23.05.2022).
2. Kosovych V. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України. *Економічний аналіз*. 2022. № 30 (3). С. 109-118.
3. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року : веб-сайт. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/the-2030-agenda-for-sustainable-development.html> (дата звернення 23.05.2022).
4. Цілі сталого розвитку : веб-сайт. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html> (дата звернення 23.05.2022).

Ходирєва О.О.

*асистент кафедри економіки бізнесу та міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Задля ефективного управління рівнем розвитку промислових підприємств спочатку необхідно виявити існуючі на підприємстві проблеми. Тому для застосування ефективної стратегії та визначення ключових напрямків розвитку необхідно визначити критерії та відповідні показники досягнення запланованого стану системи. Наразі немає суцільно визначеної методики оцінки факторів розвитку підприємства. Це можна пояснити недостатнім дослідженням теми на мікро- та мезо- рівні, на відміну від загальнодержавного. Таким чином виникає питання визначення та класифікації наукових підходів до систематизації основних показників факторів розвитку підприємства у контексті стратегічного управління підприємством.

Аналіз наукових підходів щодо даного питання підприємства підтверджує існування багатьох методів оцінки розвитку промислових підприємств та розбіжності трактування сутності цього поняття. Всі вони мають свої переваги та недоліки. Найчастіше оцінка розвитку підприємства розглядається або з позиції її змісту, не приділяючи достатньої уваги математичному інструментарію. А в іншому випадку навпаки показники та критерії детально не описуються, проте увага сфокусована на методичному забезпеченні процесу.

Узагальнюючи погляди науковців з даної проблеми звернемо увагу на існування різноманітних алгоритмів та методів оцінки розвитку підприємств, що вказує на розбіжність думок щодо сутності цього поняття. Ретельне дослідження літератури [1-5] дало змогу визначити п'ять найбільш розповсюджених методів оцінки розвитку підприємства, сутність яких розкрита на рисунку. До них належать:

- 1) оцінка рівня розвитку підприємства на основі оцінювання рівня його потенціалу;
- 2) оцінка рівня розвитку підприємства на основі розрахунку інтегрального показника;

3) оцінка рівня розвитку підприємства на основі визначення його конкурентоспроможності;

4) оцінка рівня розвитку підприємства на основі експертного оцінювання;

5) оцінка рівня розвитку підприємства на основі визначення фази його розвитку.

Усі методи оцінювання розвитку промислового підприємства мають свої переваги і недоліки. Незважаючи на різні підходи до оцінки розвитку промислового підприємства, дослідники сходяться на думці, що оцінити діяльність підприємства можливо лише комплексом показників. Ефективність, результативність, стійкість розвитку є багатомірними явищами, які вимагають для оцінки саме комплексу, набору, системи показників, а також комплексного підходу.

В першу чергу, слід розглядати показники, розроблені в теорії комплексного аналізу господарської діяльності підприємства, де діагностика проводиться в усіх напрямках (виробництво і реалізація продукції, основні засоби, собівартість, кадри та ін.). Однак в основу оцінки розвитку підприємства в цілому найчастіше закладаються фінансово-економічні показники. Опора тільки на фінансові показники не сприяє розробці об'єктивної системи оцінки внаслідок різниці у системі обліку, прийнятих у вітчизняній і зарубіжній практиках, а також через часту недостовірність інформації, представленій в звітних документах. Необхідність формування комплексу показників оцінки діяльності підприємства обумовлена наступними виявленими проблемами у використанні існуючих методик:

1. Застосування зарубіжних моделей оцінки без їх достатньої адаптації до умов українських підприємств; слабкий зв'язок показників з діючими системами обліку.

2. Відсутність загальноприйнятого набору показників навіть в рамках однакових концепцій і методик, що призводить до дублювання показників, підвищує трудомісткість їх практичного використання,

3. Недостатня увага диференціації показників за програмними цілями використання (для оцінки, аналізу, прогнозування або управління), тимчасовим критерієм і горизонту (рівню) планування.

4. Включення в систему оцінки індикаторів, які важко піддаються формалізації (наприклад, проведення маркетинг-аудиту, державне регулювання в діяльності підприємства, проблеми в управлінні підприємством). Необ'єктивність оцінки внаслідок використання експертних методів.

5. Прагнення до створення інтегрованого показника і єдиного набору індикаторів без урахування особливостей розмірів, стадії розвитку, а також галузевої специфіки підприємств.

6. Трудомісткість збору і обробки інформації, складність сприйняття і нерозуміння показників для більшості співробітників організації.

Методика оцінки розвитку машинобудівних підприємств, на нашу думку, має базуватися на комплексному, скоординованому підході до оцінки, регулювання та планування заходів щодо забезпечення сталого розвитку підприємства в сучасних умовах під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. А вирішення питань забезпечення сталого розвитку підприємств вимагає періодичного коректування методів управління як способу вдосконалення механізмів сталого розвитку підприємства.

Методичний підхід до формування інформаційно-аналітичного забезпечення управління факторами розвитку промисловими підприємствами, на нашу думку, має складатися з трьох етапів: підготовчий (формування складових та показників діяльності промислових підприємств); основний (вибір промислових підприємств, проведення аналізу та визначення інтегральних показників їх діяльності); заключний (проведення кореляційно-регресійного і кластерного аналізу діяльності промислових підприємств, розроблення управлінських рішень щодо керування розвитком промисловими підприємств на засадах стратегічного контролінгу).

Наразі недостатньо розроблені наукові підходи, які враховують усю множину факторів, що впливають на ефективність розвитку та, як наслідок, формування прибутку підприємства. В сучасних умовах, інформаційне забезпечення підприємств дозволяє використовувати для аналізу та оцінки ефективності їх діяльності методики нещодавно недоступні через їх складність, а саме ті, що ґрунтуються на застосуванні економіко-статистичних методів

Список літератури

1. Гриньова В. М., Новікова М. М. Управління підприємством в умовах розвитку ринку : монографія. Харків : Вид. ХДЕУ, 2010. 268 с.
2. Мельник О. Г. Діагностика діяльності машинобудівного підприємства на засадах системи економічних індикаторів : монографія. Львів : Видавництво ДП «Видавничий дім» «Укрпол», 2009. 188 с.
3. Сидоренко Ю. В. Методологічні аспекти оцінки стійкого розвитку підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 33. С. 137-140.
4. Ходирєва О. Сучасний стан та проблеми розвитку машинобудівних підприємств України. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 1. С. 227-238.
5. Ходирєва О. О. Теоретичні аспекти формування системи управління факторами розвитку промислового підприємства на засадах стратегічного контролінгу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2021. Т. 37. С. 88-94.

Штик Ю.В.

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та бізнес-технологій,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна*

Дорошук Р.І.

*здобувач вищої освіти,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна*

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ДОСВІД ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Незважаючи на стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, людство зіткнулось з глобальною проблемою ХХІ століття – негативний вплив людини на довкілля. Екологічні проблеми перешкоджають забезпеченню концепції сталого розвитку, яка має на меті досягнення соціальної та економічної справедливості, збереження навколишнього середовища та відновлення використаних природних ресурсів. Міжнародний досвід показує, що тільки системна взаємодія держави, суспільства і бізнесу можуть мінімізувати шкідливий вплив на навколишнє середовище.

Залучення України до міжнародного співтовариства наштовхнули країну до впровадження екологічно орієнтованих методів управління та інструментів регулювання. Одним із найдієвіших інструментів державного управління є екологічне оподаткування. Вперше ідею про застосування такого виду оподаткування запропонував англійський економіст А. К. Пігу у 1920 році. Було запропоновано використовувати податки, як інструмент впливу на поведінку «забруднювачів» навколишнього середовища, з одного боку, та як стимул до природоохоронної діяльності через дотації – з іншого. Необхідність їх застосування підтверджена Програмою дій Європейського Союзу з охорони навколишнього